

Seria de autor

•

AURELIU BUSUIOC

CARTIER POPULAR

AURELIU BUSUIOC

PACTIZÎND CU DIAVOLUL

AURELIU BUSUIOC (1928, Cobâlca, azi Codreanca, județul Orhei – 2012, Chișinău), scriitor român. Își ia bacalaureatul la Colegiul „C. Diaconovici-Loga” din Timișoara. Urmează Școala Militară de Ofițeri Activi de Transmisiuni din Sibiu, pe care, în timpul examenelor de absolvire (1949), o părăsește, pentru a se alătura familiei, obligată de autoritățile sovietice de ocupație să se „repatrieze”. Se află în lagărul sovietic de filtrare de la Sighet (1949-1950). Este depanator-radio la un atelier din Chișinău, student la Institutul Pedagogic din Chișinău, apoi redactor la Editura de Stat. În 1955 debutează editorial cu placheta de poezii umoristice *Prafuri amare* și cu cartea pentru copii *La pădure*. Lucrează în presa timpului. Îi apar volumele de versuri *Piatra de încercare*, *Firicel de floare rară*, *Dor*, *Poezii*. În 1966 publică romanul *Singur în fața dragostei*. În 1969, la Teatrul *Luceafărul* din Chișinău îi este montată piesa *Radu Ștefan, întâiul și ultimul*, interzisă de autorități după câteva reprezentații. În 1973 îi apare romanul *Unchiul din Paris*, tradus peste un an în rusă, germană (trei ediții), slovacă, bulgară ș.a. În 1986 îi apare romanul *Local – ploii de scurtă durată*. Laureat al Premiului Național (1996). În ultimii 15 ani, publică romanele *Lătrând la lună* (1997, 2012), *Pactizând cu diavolul* (1999), *Spune-mi Gioni* (2003), (2013), *Hronicul Găinarilor* (2006, 2012), și *a fost noapte...* (2012).

„Romanul **Pactizând cu diavolul**, cu evidente accente autobiografice, construiește o lume debusolată, care trece prin calvarul adaptării la noile condiții sociale și politice. Și se adaptează. Nu doar în urma unui târg de valori și principii morale, ci și ca rezultat al dorinței de supraviețuire fizică.”

Maria ȘLEAHTIȚCHI

CARTIER POPULAR

Aureliu Busuioc

Pactizând cu
diavolul

Roman

Ediția a III-a

CARTIER

CARTIER

Editura Cartier, SRL, str. București, nr. 68, Chișinău, MD2012.
Tel./fax: 022 24 05 87, tel.: 022 24 01 95. E-mail: cartier@cartier.md
Editura Codex 2000, SRL, Strada Toamnei, nr. 24, sectorul 2, București.
Tel./fax: 210 80 51. E-mail: romania@cartier.md
Cartier & Roman LLC, Fort Lauderdale, SUA. E-mail: usa@cartier.md
Suport juridic: Casa de Avocatură *EuroLegal*
www.cartier.md

*Cărțile CARTIER pot fi procurate în toate librăriile bune
din România și Republica Moldova.*

Cartier eBooks pot fi procurate pe iBookstore și pe www.cartier.md

LIBRĂRIILE CARTIER

Librăria din Centru, bd. Ștefan cel Mare, nr. 126, Chișinău. Tel./fax: 022 21 42 03.
E-mail: librariadincentru@cartier.md
Librăria din Hol, str. București, nr. 68, Chișinău. Tel.: 022 24 10 00.
E-mail: librariadinhol@cartier.md

Comenzi CARTEA PRIN POȘTĂ

CODEX 2000, Str. Toamnei, nr. 24, sectorul 2, 020712 București, România
Tel./fax: (021) 210.80.51
E-mail: romania@cartier.md
www.cartier.md

Taxele poștale sunt suportate de editură. Plata se face prin ramburs, la primirea coletului.

Colecția *Cartier popular* este coordonată de Gheorghe Erizanu

Editor: Gheorghe Erizanu

Lector: Valentin Guțu

Coperta seriei: Vitalie Coroban

Coperta: Vitalie Coroban

Design/tehnoredactare: Iulia Vozian

Prepress: Editura Cartier

Tipărită la Bons Offices

Aureliu BUSUIOC

PACTIZĂND CU DIAVOLUL

Ediția a III-a, septembrie 2013.

Ediția I, Ed. Litera, Ch., 1999; ed. a II-a, Ed. Litera, Ch., 2003.

© 2013, Editura Cartier, pentru prezenta ediție. Toate drepturile rezervate.
Cărțile Cartier sunt disponibile în limita stocului și a bunului de difuzare.

Editat cu sprijinul Ministerului Culturii.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții
Busuioc, Aureliu.

Pactizând cu diavolul / Aureliu Busuioc. - Ed a 3-a. - Chișinău: Cartier,
2013 (Tipogr. „Bons Offices”). - 272 p. - (Colecția popular).

800 ex.

ISBN 978-9975-79-848-8.

821.135.1(478)-31

B 96

*Sunt basarabean.
Cu asta am spus totul.
Și anume aici ar trebui
să pun punct, dar... Dar
mai sunt niscai chițibușuri,
pentru că una e să fi fost
basarabean la începutul secolului
nouăsprezece și cu totul alta e să fii
la jumătatea veacului douăzeci.*

CAPITOLUL I

1

Stătea în picioare pe cufărul de lemn, o construcție solidă, din cele cu care se prezintă la unități recruții veniți de la țară (i-l dăruise Tiberiu, vecinul de cameră, valijoara lui n-ar fi rezistat nici până la gară!), și privea absent prin ferestruica protejată din exterior cu gratii și sârmă ghimpată la stâncile plecate amenințător asupra mărfarului, la brazii rari, îngropați până pe la jumătate în omătul prea bogat pentru un început de iarnă întârziată și gata-gata s-o ia la vale în orice clipă (poate de-aceea se târa așa de încet garnitura, să nu provoace vreo avalanșă?), număra, pierzând șirul, mulțimea de poduri și podețe sunând ascuțit a oțel înghețat, și doar când intrau în vreun tunel, cobora de pe ladă, ca să-și asocieze tusea la concertul general, provocat de fumul asfixiant ce pătrundea nestingherit prin toate crăpăturile.

De fapt, vagonul era destul de solid pentru unul de marfă, nu părea să fi transportat cândva animale, și supranumele de „bou-vagon” și-l trăgea, probabil, nu atât din lipsa aerului condiționat și a cușetelor, cât din factorul psihologic, din obiceiul de a sta ore nesfârșite prin toate gările și haltele și, mai cu seamă, pentru ușile ce se puteau închide și deschide numai din afară.

În rest, sobița instalată pe o tăblie groasă de metal în centru dădea suficientă căldură, ca să ajungă până

și la paturile improvizate pe două etaje în lungul a trei pereți, minus cel cu ușa, dar nu destulă, ca să topească și bruma ce se forma pe capetele niturilor cu care se prind scândurile de carcasa metalică a construcției. Dar dacă îndoi salteaua de paie astfel ca să-ți aperi coastele și te mai culci și îmbrăcat...

Cu câteva zile înainte de plecare, când fusese-ră adunați cu toții în sala de mese, ca să se dea citire listei norocoșilor, maiorul Rosomahov, comandantul, promisese vagoane de pasageri, dar vechii pensionari ai lagărului, oameni care știau totul, contele S. în speță, adus aici din Iugoslavia încă la începutul lui '47, îi preveniseră să se pregătească bine, pentru că vagoane de pasageri cu direcția est nu părăsiseră niciodată peronul Sighetului, decât doar pentru personalul lagărului și, mai ales, pentru numeroasele baloturi ce-i însoțeau... Adică al „Punctului de filtrare pentru repatrierea cetățenilor sovietici” împrăștiați prin lume, cum era numit oficial...

Nu fusese un pasionat de geografie, dar obiectul era de bacalaureat, așa că mai știa câte ceva. Totuși, nu-și putea aminti niciuna din denumirile stațiilor mai însemnate prin care se opreau să aștepte ore lungi. Abia într-un târziu, cu rudimentele de rusă pe care le mai ținea minte, și-a dat seama că denumirile vechi fuseseră schimbate. În geografia lui, cea tocită la liceu, nu se prea găseau localități cu nume de „Însorita”, „Eliberata”, „Înflorita”...

Li se promisese că ușa va fi deschisă imediat după trecerea frontierei, dar fie că hotarul era mai departe

decât credeau, fie că uitaseră de ei, evenimentul s-a produs abia a doua zi, într-o haltă mărunță. Cu un scârțâit prelung, ușa, de fapt, o bună bucată din perețele de lemn, se dădu la o parte și un soldat scund, cu ochii oblici, într-o pufoaică pătată de ulei, privi câteva clipe în semiîntunericul vagonului și scăpă printre dinți niște sunete ce puteau fi înțelese ca „*Sfobodni*”, după care se îndepărtă bombănind.

Femeile se repeziră spre ieșire cu olițele, clarvăzător atribuite vagonului, chiar în clipa când Vasili Vasilievici, așa insistase să fie numit, se trântise în genunchi în fața noii deschizături spre lume și strigă cât îl puteau ține bojocii: „Bine te-am găsit de-a doilea oară, Patrie!”, apoi sărută lung pragul bogat garnisit cu praf de cărbune.

Vasili Vasilievici, mai precis, familia lui, ocupa o bună jumătate din spațiu: soția, soacra și șase copiii făcuți, probabil, într-un răstimp de patru ani, aproape egali ca dimensiuni și neobișnuit de tăcuți pentru vârsta pe care-o arătau, și, bineînțeles, bagajele, printre care piesa de rezistență o reprezenta un scrin urias, din lemn de nuc prost șlefuit, cu încuietoare la fiecare sertar, din care sertare se extrăgeau la necesitate cele mai neașteptate obiecte, cum ar fi un clit de farfurii ieftine, numerotate pe funduri cu vopsea albastră de la unu la nouă.

— Dacă-i știi numărul, îi ușor să-l prinzi pe acela ce n-o spală și să-i dai de cheltuială! Da' pe cei cu numărul zece am pus-o în sacriul lui socru', fie-i ușor pământul, când l-am îngropat anțărt..., tot repeta la

fiecare masă Vasili Vasilievici, și de fiecă dată soacra își acoperea fața cu palmele și începea să scâncească.

Vasili Vasilievici era un om foarte sociabil, dar nu-și căuta interlocutorii, vorbea întotdeauna tuturor și cu orice ocazie. Știau toți din vorbele lui că până la refugiu, „până ne-o târâit regăștenii în Banatul lor”, fusese agent sanitar într-un sat de pe lângă Orhei, unde avea o casă cu livadă și ceva pământ și niște oițe, „au zis că au să ne deie înapoi tăt, de ce ați fugit dracului degeaba?...”

— Da-da! îl îngâna de fiecă dată nevasta, o femeie uscată și acră. Vezi de ține traista, poate-ți mai adaugă!

La care Vasili Vasilievici se făcea roșu:

— Ce pricepi tu în politică, toanto! Amu marea Uniune Sovietică-i în frunte!...

— Hei, tovarășe! *Zdraste!* strigă Vasili Vasilievici unui lucrător ce tot încerca roțile cu un ciocan. Ce stație-i asta?

Clădirea haltei era la câteva sute de metri și nu i se putea desluși denumirea.

— *Nem tudom*, zise ciocănarul fără să întoarcă privirea. În schimb se rățoi la femeile ce se întorceau cu olițele: De ce aruncat cacat în gara? Este locul..., și le arată pădurea cu coada ciocanului.

„Ungaria”, se gândi tânărul așezat acum pe cufăr. „Ungaria... Fosta Ungarie... Am făcut abia câteva zeci de kilometri în douăzeci și patru de ore...”

Mai erau în vagon doi învățători de primară dintr-un sat bucovinean, cu fiica, o adolescentă slabă și timidă, cu toate problemele vârstei înscrise pe față. Un

grăsan veșnic trist și speriat, care și în lagăr evita orice contact, așa că nu se știa cu ce se ocupă sau cu ce se ocupase înainte. Văduva bătrână a unui preot, mai mult în genunchi rugându-se și bătând mătâni, decât pe cele trei lăzi ce-o însoțeau și din care își improvizase un pat. Nu era o taină pentru nimeni că se întorcea de bunăvoie în părțile Otacilor natali doar ca să fie înmormântată în curtea bisericii alături de răposatul „batiușca”... Și, în sfârșit, o cântăreață de operetă din Kiev, măritată în timpul războiului cu un colonel român și vorbind o română aproape perfectă.

— Ah, ce viață am avut! La Sibiu, în centru... Când se întorcea seara de la cazarmă, mă găsea întotdeauna goală sub masa din bucătărie sau din salon și se repezea ca un nebun la mine, nici nu-și scotea vestonul!... (Aici dădea capul pe spate și își rostea monologul în șoaptă, cu ochii închiși.)

Reacția vagonului la vorbele cântăreței, obsesiv repetate de două-trei ori pe zi, era mereu aceeași: bătrâna „matușca” își făcea cruci repezi în dreptul buzelor prăbușite peste gingiile orfane de dinți, ceilalți își vedeau de treburile și gândurile lor, îi știau cu toții textul încă din lagăr, doar lui Vasili Vasilievici începeau să-i sclipească ochii a nespusă curiozitate, în timp ce nevastă-sa sărea ca apucată să astupe urechile proge-niturilor:

— Închide fleanca ceea, curva dracului, nu vezi că te aud copchiii!

— Vasili Vasilievici sărea și el, doar ca să-și calmeze consoarta:

— Lasă, Panaghie, liniștește-te! Și arătând la copii:
Ce înțeleg ei?

Panaghia se calma uimitor de repede. Se trântea în cuibarul ei de plăpumi și rufărie, bombănind prefăcut afectată:

— Bine că înțelegi tu, hărmăsarule!...

Cântăreața își clătina zulufii blonzi, indiferentă la cele ce se petreceau în jur, apoi își îndrepta privirile verzi către tânărul de pe cufăr:

— La ce cugetă junele nostru filosof?

De data aceasta junele ridică din umeri și nu răspunse.

Într-adevăr, la ce se gândea?

Desigur, nu la cei doi ani de facultate, pusese cruce pe ei, agronomia nu fusese niciodată chemarea lui, va trebui s-o ia de la capăt, bineînțeles, dacă i se va permite, dar nu mai înainte de a-și regăsi familia.

Acum doi ani, la numai cinci zile de la începutul studentiei, vestea că părinții lui și cele trei surori mai mici au dispărut din sat l-a făcut să-i înghețe sângele în vine. „I-au găsit!” a fost primul gând ce i-a trecut prin minte și s-a dovedit a fi și cel valabil.

Cei zece kilometri de la gară și până la sătucul cochet de la granița cu Iugoslavia i-a făcut pe jos și într-o fugă. Bătrâna doamnă Rosi, gazda celor doi învățători și a frumoaselor lor fete, l-a întâmpinat plângând.

— Ah, *mein liebe Michael*, au venit noaptea, rușii de la voi! Le-au lăsat o jumătate de oră să se îmbrace și să-și facă ceva bagaje. Iată, tot ce a rămas am strâns aici, nu s-a pierdut nimic, poți să le iei ori să le lași la

mine... Pe tăticul nu l-au lăsat să-mi vorbească. Dar mămica te-a rugat din suflet să nu vii după ei! Să nu te duci, *Michael teuer!* Willy a murit anul trecut... Mi-a scris Teresa...

Ginerele și fiica doamnei Rosi fuseseră ridicați în '47 și trimiși la muncă obligatorie, în contul reparațiilor, în Uniunea Sovietică. Erau tineri, încă nu aveau copii...

Autoritățile locale nu i-au putut comunica nimic.

— Sunteți basarabeni, voi aveți treabă cu rușii, noi nu ne amestecăm.

Acum un an, cum nu primise nicio veste, niciun semn, s-a dus la reprezentantul rus al Comisiei Aliate de Control. S-a dat drept mesager al unor rude de-ale profesorului Alexe Olteanu. Voiau să afle dacă profesorul Olteanu s-a repatriat.

Căpitanul vorbea o românească foarte aproximativă, dar o înțelegea bine:

— Ai *document?*

— Ce document?

— Cine tu ești.

— A, nu știam...

— *Ladno.* Cine este rudă?

— Rudă? A, fratele. Gheorge Olteanu.

Taică-su nu avea frați.

— Și de ce nu venit singur?

Căpitanul ridică ochii pentru prima oară. Inexpresivi.

— E... E bolnav. Și bătrân...

— *Ladno.* Unde el lăcuiește?

— Hm... știți... Dar imediat, — avea să se mire și el